

Mami, že tátu nepoppravili?!

Marta Slánská je velmi úspěšná podnikatelka v realitách, v dětství však bydlela v rozbořeném domě, jehož sklepem protékal potok. **DCERA POPRAVENÉHO KOMUNISTY** dostala jednu zápal plic a estébačka před ní lékařce řekla: Nechte ji chcípnout!

FILIP SAIVER

Co si myslíte o svém otci? Na zdánlivě banální dotaz, který dostala hned na úvod, Marta Slánská reagovala: „To je ta nejtěžší otázka, dosud mi ji vlastně ještě nikdo nepoložil... Pomoz mi, Davide.“ obrátila se na syna Davida Černíka, jenž byl u rozhovoru přítomen a občas se do něj vložil. „To přece musíš vědět ty, co si o tátovi myslíš,“ odtušil David, jeho matka ale krčila rameny. „Myslím, že mi nepřísluší otce soudit. Pojďme se k otázce vrátit později.“

MARTA SLÁNSKÁ

POVOLÁNÍ: Podnikatelka
DATUM NAROZENÍ: 8. 6. 1949
MÍSTO NAROZENÍ: Praha
ZNAMENÍ: Blíženci

Vítězný únor může vypadat různě. Rudolf Slánský slavil v únoru 1948 komunistický převrat, v roce 1952 byl však popraven. Slánského dcera Marta, která dostala křestní jméno po ženě prezidenta Klementa Gottwalda, založila v únoru 1996 realitní společnost MAXIMA REALITY. „Prostě jsem se tehdy rozhodla, že už nechci být chudá,“ komentuje to majitelka firmy, jež má 80 spolupracovníků, obrát 70 milionů ročně. Martiným bratrem byl již zesnulý Rudolf Slánský mladší, signatář Charty 77 a po sametové revoluci velvyslanec v Rusku a na Slovensku. Z bývalého manželství má Marta Slánská syna Davida. Na otázku, zda by byl tatínek na její úspěchy v podnikání hrdý, Slánská s úsměvem odpovídá, že otec by její firmu patrně znárodnil.

Otázka už později položena nebyla. Byla by zbytečná, protože z těch, co položeny byly, patrně mnohé vyplynulo. Když dcera vrcholného komunistického funkcionáře Rudolfa Slánského, kterého v roce 1952 spolustranici popravili, líčí svůj život, tvrdí, že jí s odstupem připadají některé věci až groteskní. Skutečnosti však je, že z těch věcí i po desítkách let mrazí.

Viděla jste nedávno v televizi díl z cyklu České století, v němž byly popisovány události vedoucí k otcově popravě?

Viděla jsem ho dvakrát. Poprvé jsem byla překvapená, tak trochu jsem ztuhla, možná se mě to dotýkalo víc, než jsem čekala. Když jsem to viděla podruhé, měla jsem pocit, že se mi to líbí už víc. Nejvíce to, jak tam byla ukázána vykonstruovanost všech těchto procesů. Nefekli člověku, z čeho je obviněn, protože to nebylo podstatné: hned na začátku byl příkaz, že ten má dostat provaz a ten třeba 15 let, a na základě toho se teprve tvořila obvinění. Měli škatulky jako zrádce, špión, nepřítel, titovec, trockista, sionista nebo kulak a do nich předem odsouzené podle potřeby házeli. S Davidem jsme mluvili o tom, že můj otec si toho byl vědom, takže musel od samého začátku procesu vědět, co se bude dít.

Snažila jste se vcítit do toho, jak mu v takovém případě muselo být? Jde to vůbec?

Asi jde, ale já takhle nikdy nepřemýšlela. Beru vše čistě z pozice dceř: tátu mám ráda a zároveň je pro mě varováním, že do politiky nikdy nepůjdu, že je nebezpečná. Na tohle téma používám starý vtíp, že do rádia Jerevan přijde dotaz: Je možné jít do politiky a zůstat čestný? Odpověď: To je, jako když jde jeptiška do nevěstince – buď se z nevěstince stane klášter, nebo z jeptišky nevěstka. I když jde někdo do politiky

s dobrými úmysly, často je stržen mechanismy, které nejsou O. K. Obzvláště, když ty mechanismy diktuje zahraniční velmoc. A táta na to doplatil. Nedopustit, aby se z kláštera nestal nevěstinec, je nadlidský úkol.

Podle vás šel otec do politiky s dobrými úmysly?
Stoprocentně.

Vy nesouhlasně vrtíte hlavou, Davide?

David Černík: Připouštím, že děda asi šel do politiky s čistým úmyslem, ale šel tam za stranu, která od začátku nebyla demokratická. Na rozdíl od dnešních politiků neměl Rudolf Slánský cíl obohatit se, opravdu chtěl něco změnit. Problém je bohužel v tom, že chtěl změny ve jménu ideologie, o které bylo už ve 30. letech – tedy dlouho před převratem z roku 1948 – jasné, že je nebezpečná, zvrácená.

Marta Slánská: Když máte v programu diktaturu proletariátu, musí to být špatně. Na tento program se zákonitě nabalí ti nejhorší, kteří se dostanou k moci, neexistuje způsob, jak to ubrzdít. Myslím ale, že otec vstoupil do partaje skutečně proto, že chtěl, aby se ti nejchudší měli líp, aby byl svět spravedlivější. Navíc byl židovského původu a po válce, v níž byli Židé likvidováni, si myslil, že komunisté Židy ochrání. Byla to pochopitelně zcela špatná domněnka, otec úplně pominul, že Stalin měl vůči Židům averzi, že se jich bál, protože to byli lidé s vlastními názory. Vždyť v procesu, v němž byl otec odsouzen, figurovali v drtivé většině právě Židé.

David Černík: Myslím, že dědovo počinání se dá přirovnat k tomu, když mi v 90. letech v Moskvě jeden známý říkal: Jsem demokrat a demokracii v Rusku prosadíme. A kdo bude proti demokracii, toho zastřelíme.

Marta Slánská: Otec pomáhal roztočit něco, co ho pak samotného dostalo.

Když otce popravili, byly vám tři roky. Pamatujete si na něj aspoň trochu?

Malá stopa v paměti je.

Jaká?

Když jsem viděla jednu fotku, kde stojím na stole, táta je za mnou a drží mě, vybavila jsem si jeho vůni, dotek látky jeho obleku...

Dojímá vás to?

Trochu ano. Těší mě, že si něco v souvislosti s tátou dokážu vybavit.

Jak jste se o jeho smrti dozvěděla?

Mám pocit, že jsem to zaslechla v první třídě náhodou ze školního rozhlasu. Do té doby jsem si myslela, že je táta v Číně, protože tam na ambasádě pracoval můj strýček, takže jsem si to ve svém věku takto spojila a máma mě v tom nechala. Nevěděla jsem, že otec nežije. Byla jsem smutná, že na mě táta zapomněl, že má asi někde jinou holčičku. Zároveň jsem ale cítila napětí, že mi lidé kolem mě něco tají. Když jsem se dozvěděla, že je mrtvý, nechtěla jsem tomu uvěřit. Brečela jsem a běžela domů: Mami, řekni, že to není pravda! Matka mi ale potvrdila, že to pravda je, a já jí spoustu let nemohla odpustit, že mi to neřekla ona. Dnes vím, že mě chtěla chránit, ale jako dítě jsem to nechápala.

Už otcovo zatčení přitom pocítila celá rodina, že?

Mámu poslali do vězení a mě do internace – domácího vězení ve Veselíkově na Příbramsku. Po procesu s tátou mámu pustili a vykárali nás do vesnice Rázová na severní Moravě. Pamatuji si, že jsem při vystěhování měla v autě na kolenu kufříček a plyšovou hračku, pejska Matlafouska, toho mi pak máma, když byl špinavý, vyhodila, což jsem jí dlouho měla za zlé. Podobného psa Matlafouska jsem potom koupila synovi Davidovi.

David Černík: Mám ho dodnes.

Marta Slánská: Seděla jsem tehdy

